

Armasjoki (av Saariländaren 1996)

Nyhet,Nyhet,,Obs!Obs!Obs!... Ny bro över Armasjoki invigd år 2001

© 1997- Saariländaren

äreminne över den gamla båtleden som förband Torneälv med Armasjärvi, men som genom ett olyckligt myndighetsbeslut kommit att stängas.

Vi hade hört rykten om stängningen men kunde inte tro att det var sant, att myndigheten gett tillstånd att stänga en kulturtyngd båtled. Vi var tvungna att se det själv.

Inget var naturligare än att ta en tur med gummibåten Ladyn från vår hemma-hamn på Saariland. Vi gav oss i väg en tidig morgon i augusti anno 1996. Under den 1,5 mil långa vägen uppför älven till mynningen av Armasjoki stannade vi ofta för att pröva fiskelyckan och speciellt var vi nyfikna på var idarna, (lat. *Leuciscus idus*) fanns i år, dessa storsvuxna och tunga fiskar som blir 3-4 kg i Torneälven. Kan i andra länder bli upp till 100 cm/ 8 kg. Få anser iden ätlig. Vi stannade till vid ett ställe där id (på norska vederbuk, på finska säyne) kunde finnas. Jag lägger mina ord i sonen Hans mun och låter honom berätta i episodform.

Felkastet

Saariländaren satt och kastade i småslummer. Metodiskt betade han av cm efter cm av älvbotten. Av virvlarna läste han sig till var harren borde stå, så om det funnits harr, så hade den huggit. Stockholmarens tyckte att det var komiskt att se Saariländaren kasta sin nötta ABU-spinnare iklädd kepsen han gett honom med texten British Airways, World Club, en keps som han själv prytt med älgskyttemärke i guld med en grön stjärna mitt i, som betydde att det var ett veteranmärke. Det var ju bra att kepsen kom till användning, tyckte Stockholmarens.

Han hade aldrig sett Saariländaren använda annat drag än en ABU-spinnare och han hade börjat ta efter, eftersom han såg spinnarens förträffliga fångstegenskaper.

-Det finns ingen harr där, sa Saariländaren utan att lyfta sin min. Av plasket bedömde han att Stockholmarens kastat snett och hamnat på icke-harrvatten.

-Nää, sa Stockholmaren, men id.. -Jasså, dom finns här, sa Saariländaren utan att se sig om. När han i ögonvrån såg att Stockholmarens spö vek sig, grävde han fram kameran ur ryggsäcken.

-En får kanske ta en fångstbild ändå. Han tittade förundrat på när Stockholmaren krokade av 3 kg:s iden med en tång....man får inte ta på kroppen för då förstörs slemhinnan, sa denne. -Kallas detta Catch and Release? frågade Saariländaren och ville visa att man kunde vara beläst även om man var född i trakterna av Saariland. -Jo, svarade Stockholmaren med ett brett men inte hörbart grin, medan Saariländaren bytte snuspåse i överläppen, la in kameran i ryggsäcken och fortsatte att nöta ABU-spinnaren.

Vi passade på att ta en välbehövlig "rast vila" med lunch.

Vi skulle följa den vattenled som användes av Armasjärvi bönderna då de, ända in på mitten av 1930-talet skulle till och från slåttern på Saariland. För bonden som hade två starka grabbar gick det lättast, de två rodde medan han själv stakade. För att riktigt känna historiens vingslag besökte vi en Armasjärvi lada. Bilden togs vid ett annat tillfälle och visar den nuvarande ägaren telefonera trådlöst. Det är andra tider nu än då hans farfar uppförde ladan 1923.

Jag studerade konsekvenserna av det moderna brukandet av en holme och i synnerhet kornas framfart. Enligt regelverket för bidrag till brukandet ska viss remsa mot älven undantas från betning och slås med lie. Jag antar att man också kommit överens om att korna inte ska släppas till denna remsa varvid man ville skydda buskvegetationen (bl.a fridlyst mandelpil) som i sin tur skyddar strandbrinken vid islossning och mot vågerosion. En buske i 1:a förintelsestadiet. Busken ser ut att välta över när som helst. Men det är inte säkert att den välter alls. En säker metod att få den ur vägen är att låta korna komma åt den. Trampet runt busken frigör rötterna, busken dör.

En buske i 2:a förintelsestadiet. Ska korna och/eller ungdjuren få komma ner till älven överallt? Det är en fråga som borde avgöras av miljövårdande länsmyndighet. Den vårdande myndigheten har till

mig påstått att man också i äldre tider haft kor på bete på holmarna, det visar gamla bilder säger man, men det är inte sant.

När miljövårdande myndighet tillåter kor på holmarna, så borde den betala för att stängsla korna ute från älven. Det borde räcka att man släppte ner korna på en plats. Då begränsades skadeverkningarna på strandbrinkarna. Här ligger resterna av en buskes rötter, en buske i 3:e förintelsestadiet innan vågor och ismassor skuffar i väg rötterna på sista färden ner till Bottenviken.

Kornas bad- och viloplats. Om man låter djuren gå fritt efter alla stränder ska man vara medveten om att isen och vårfloden kommer att gå hårt åt de rasbenägna strandbrinkarna. Ingen fisk lär heller komma att trivas efter stränderna. Så länge man inte kan enas om en gemensam förvaltning av Saariland kommer förfallet ur miljösynpunkt att fortsätta. Genom att ge djuren frigång gör man mer skada än nytta.

Man frågar sig, hur ren är vår Torne älv, eller rättare sagt, hur förorenad är den? Att bada nedanför djurens rastställen, nä, jag tror att jag avstår. Kära vårdande länsmyndighet, kom och titta, begrunda och ta gärna ett provbad nedanför djurens badplatser.

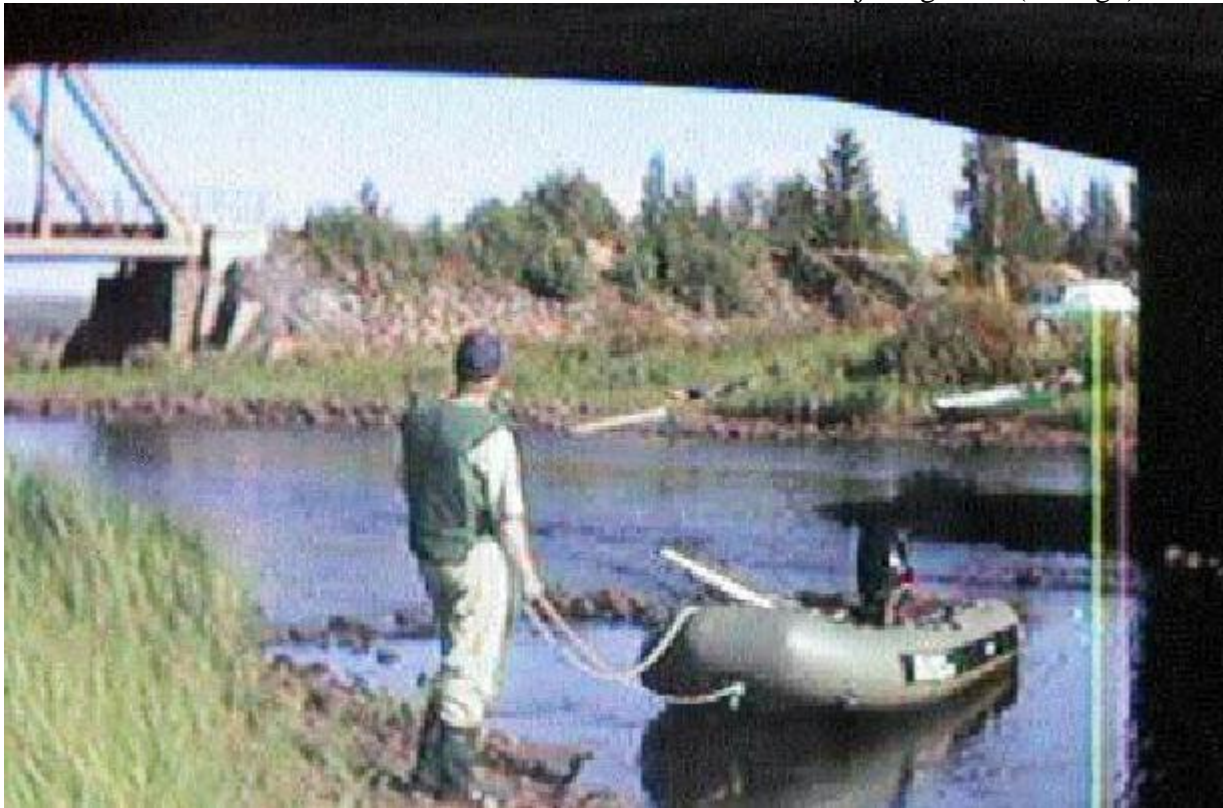
Vi lämnade holmarna på Saariland med denna tysta vädjan. Armasjärvi var målet. Armasjärvi blev riksbekant på 1940-talet, under beredskapstiden. Ett 40-tal beredskapssoldater omkom då en överbelastad färja kantrade. Färjan har för länge sedan slutat att gå. En minnessten påminner om olyckan. Jag råkade se en trupp från ett Norrbottensiskt regemente som stannade till och hedrade minnet av de förolyckade. Det var en vacker gest.

Armasjärvi (kära sjö), sjön vid byn med samma namn, är unik på så sätt att där finns gös och löja. Gösen har minskat i antal och stannat i växten. Abborren är av typen tusenbröder. Till sjön rinner Puostijoki. Armasjoki, vars mynning vi nu nådde, avvattnar sjön.

Jag mindes högt för Hans en fisketur till en forssträcka i Armasjoki i början av 1950-talet. Det var strax före midsommar och forsen kokade av harr. Jag tror att de lekte. De harrar som högg på flugkastet var ca 16-17 cm, kanske hade de lekt för första gången. Jag antar att harren stigit från älven, kanske från Saarilands stränder, upp till forsarna i Armasjoki för att leka. En fiskare upplever nog en harrlek på samma sätt som en jägare upplever ett tjäder- eller orrspel. Jag hade inte besökt stället på 40 år. I detta extremt låga vattenstånd låg väl stenarna synliga, kan tänkas.

Mynningen var till stora delar igenslammad men vi kom igenom via en smal djupfåra. Vi ömsom rodde och stakade och ömsom använde vi motorn. Under järvägsbron (nedlagd) och

vägbron var vi tvungna att kliva ur och leda båten.

Vi körde sakta uppför joki., men vad nu då. -Var det flera minnesstenar, du talade om, frågade Hans. Jag satt i fören vänd mot färdriktningen. Hans förvånade uppsyn fick mig att vända mig om.

Ve och fasa. Vad var nu detta. Jag kom att tänka på stridsvagnshinder, ett stenbrott, nå det här var kanske ett miljöbrott. Vem kan ha tillåtit detta? var det den Fiskevårdande-Torneälvvårdande- eller miljövårdande myndigheten. Vi hade lagt bakom oss en vacker joki som vi njutit av att följa och

framför oss, vad hade vi framför oss, ett jokislut. Hade stridsvagnshindren som byggdes på 1940-talet transporterats hit? Eller var det ett ubåtshinder? Var fanns taggråden? Akta gummibåten!

Förslag till berörda myndigheter: Riv eländet! Riv också nedlagda järnvägsbron, bygg upp en miniatyrbro och placera den här.

När vi kom närmare såg vi att det bildats en konstgjord fors och sedan anledningen till detta. Två vägtrummor hade lagts mitt i joki varefter stridsvagnshinder (stora stenblock) tippats över så att man fått en väg. Åtgärden stod i skarp kontrast till den luftiga järnvägs- och vägbro vi passerat. Av någon anledning hade man byggt en bro över joki vid mynningen, en anledning som tydligen inte fanns kvar när denna väg beslutades.

Man har från byahåll hävdats att fisken inte längre vandrar upp i joki, den hindras av det höga vattentrycket i de två trummorna, och de har klagat hos myndigheterna. Myndigheterna menar att vägen under vårjoki är översvämmad och att uppstigande fisk kan passerara över trummorna och vägbanken. Om någon vågar påstå annat, kommer en delegation för att titta...och allt förblir sen som det var.

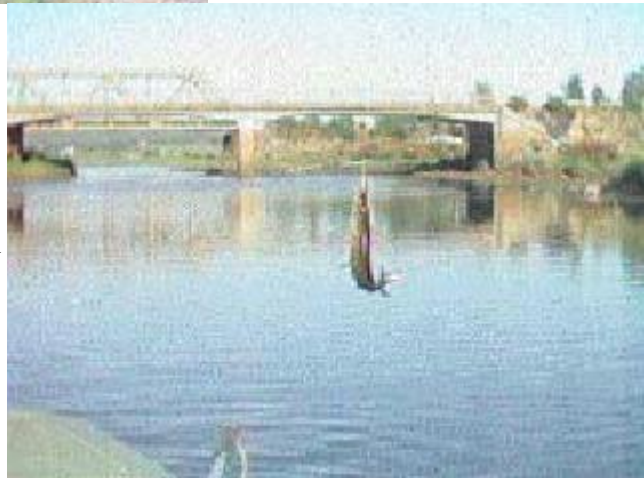
Jag tycker inte att vägbygget ser trevligt ut och kanske står det i strid med miljö- och kulturlagar. Hade fiskevårdsfolk på orten begärt tillstånd att muddra i mynningen så hade med all säkerhet inget sådant beviljats av myndigheterna. Den enskilde bonden är naturligtvis glad över att ha fått kortare väg till skiftet på andra sidan joki. Han har övertygat

myndigheterna om sitt behov och det är inget fel i det. Myndigheterna har bedömt att den enskilde bondens behov väger tyngre än alla landets miljö- och kulturlagar och samhällliga behov. Det tål att upprepas:

Genom ett olyckligt myndighetsbeslut har man med stora stenblock och två vägtrummor byggt ett strids-vagnshinder och därmed stängt av en gammal båtled som förband sjön Armasjärvi med Torneälven. Man har satt stopp för naturlig fiskvandring och utestängt älvharren från deras urgamla lekplatser i forsarna ovanför blockstensvägen vilket medfört en kraftig decimering av harrstammarna på och kring Saariland.

På hemvägen skrämde vi nästan livet ur en unggädda ovanför nedlagda järnvägsbron. Kanske var det den enda fisken i Armasjoki nedanför trummorna. Den blev så skräm av gummibåten att den hävde sig upp nästan i nivå med brospannet.

Det finns inte många jokis som mynnar i Torneälven, Vi borde vara rädda om dem och vårda dem.

Intresset för fiskevård hos fiskerättsinnehavare har ökat under senare år och jag tror att kunskapen också ökat hos myndigheterna. Det kan därför inte vara någon skam att ompröva ett gammalt beslut vilket borde ske med det snaraste.

Nå, det blev mycket efterfunderingar och eftersnack om armas Armasjoki. För som sportfiskare känner man sig kränkt över ex. förbudet att fiska gädda i Torneälven efter 15 september. Som fiskerättsinnehavare med visst intresse för fiskevården och bevarandet av harrstammen vill man ju decimera gäddorna, men nä..ä det får man inte alls. Jag tror inte man skulle finna någon annan myndighet någon annanstans i detta landet som ens skulle tänka tanken på att förbjuda gäddfiske med handredskap efter den 15:e september, men i Torneälven finns en sådan myndighet, Finsk- svenska Gränsälvscommissionen.

Om kommissionen inte har haft mandat att reglera laxfisket i älven frågar man sig om den har mandat att besluta om vägen och om gäddfiskeförbudet efter 15 september på skifteslagens vatten.

Det är samma sak som om de förbjöd fiske efter gädda med handredskap efter den 15:e september i sjön Armasjärvi och i den fiskförande båtled som vi nu lämnar mycket besvikna.

Ut ur Armasjoki mot Saariland, sista svängen ut mot Torneälven

